

YHDENVERTAISUUSGURU

Globaalikasvatustyöpaja

Ohjaajan opas

kansainvälinen

solidaarisuustyö

1. TARKOITUS JA KÄYTTÖ

Työpajamateriaalin tarkoituksena on perehdyttää nuoria taloudelliseen eriarvoisuuteen. Haluamme tehdä tämän rehellisesti mutta silti voimaannuttavasti, selkeästi mutta omaan ajatteluun ja toiminnallisuuteen nuoria rohkaisten. Työpajamateriaali on kaikkien vapaasti käytettävissä ei-kaupallisiin tarkoituksiin. Sitä käytettäessä on kuitenkin noudatettava näitä ohjeita ja perehdyttävä käsiteltävään aiheeseen. Kuulemme mielellämme tilaisuuksista, joissa materiaalia on käytetty. Näistä voit kertoa sähköpostiosoitteeseen [info\(a\)kvsolid.fi](mailto:info(a)kvsolid.fi)

2. AIHEPIIRI

Taloudellinen eriarvoisuus on laaja käsite. Se tarkoittaa sitä, miten taloudelliset resurssit jakautuvat yhteiskunnassamme epätasaisesti. Tämä aiheuttaa merkittäviä eroja myös hyvinvoinnissa. Kansainvälinen solidaarisuustyö ry:n näkemyksen mukaan merkittävin syy taloudelliseen eriarvoisuuteen on äärimmäinen rikkaus, ja se, että sen myötä hyvinvointi ei ”valu” yhteiskuntien köyhimmille.

On myös hyvä muistaa, että taloudellinen eriarvoisuus on aihepiiri, joka koskettaa jokaista osallistujaa jollakin tavalla. Sensitiivisyys työpajan vetämisessä on siksi erittäin tärkeää. Mieti etukäteen omaa näkökulmaasi taloudelliseen eriarvoisuuteen ja käsittele tämä mielessäsi. Mieti myös, millaisia mahdollisia taustoja osallistujilla voi olla, ja miten tämä vaikuttaa heidän suhtautumiseensa aiheeseen. Sensitiivisyydestä lisää kohdassa ’Ryhmän turvallisuus’.

Perehdy taloudelliseen eriarvoisuuteen etukäteen. Tässä on joitakin hyviä lähteitä:

- Kansainvälisen Solidaarisuustyön viime vuonna julkaisema artikkelikokoelma ”Kirjoituksia eriarvoisuudesta”. Löytyy <https://www.kvsolid.fi/en/teemat/taloudellinen-eriarvoisuus/kirjoituksia-eriarvoisuudesta/nettisivultamme>.
- Oxfamin tammikuussa ilmestynyt ”Public Good or Private Wealth” -selvitys: https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620599/bp-public-good-or-private-wealth-210119-summ-en.pdf?utm_source=indepth
- Maailmanpankin köyhyys selvitys 2018: <https://openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/30418/211330ov.pdf>
- Seuran artikkeli Suomen taloudellisesta eriarvoisuudesta: <https://seura.fi/asiat/tutkivat/seura-laski-seitsemalla-suomalaisella-varallisuutta-yhta-paljon-kuin-40-prosentilla-vahavaraisimmista-yhteensa/>

3. TYÖPAJAN VETÄMINEN

3.1 Ryhmä

Mieti, minkälaista ryhmää ohjaat. Minkä ikäisiä he ovat? Montako heitä on? Millainen tietotaso uskot että ryhmäläisillä on etukäteen taloudellisesta eriarvoisuudesta? Millä tavoin uskot, että se koskettaa heitä henkilökohtaisesti? Miten varmistat eri taustois- ta tuleville nuorille turvallisen tilan ilman että heidän on pakko “tulla ulos kaapista” oman tilanteensa suhteen? Onko ryhmässä jotain muuta erityistä, joka täytyy huomi- oida? Huom! Emme suosittele, että työpajaa vetää varsinaisille erityisryhmille* ohjaa- vat muut kuin erityispedagogiikkaan perehtyneet ihmiset.

*esimerkiksi vammaisten, sosiaalisista ongelmista tai mielenterveysongelmista kärsi- vien nuorten ryhmät.

Ryhmän koko: Ohjaa suurta / pientä ryhmää eri tavoin. Raja kulkee noin 10-12 hengen kohdalla.

Pieni ryhmä: Ryhmän ehdoilla, ainakin pääosin. Antaa turvallisuuden takia mahdol- lisuuden ilmaista sellaisia asioita, joista suuressa ryhmässä ei voida puhua. Vähentää tilaa ohjaamiselle: Työpaja kulkee voimakkaalla ohjaajan ja osallistujien yhteistyöllä ja ohjaaja saa hengähdystaukoja ajatustensa kokoamiseen. Antaa ohjaajalle välitöntä palautetta.

Suuri ryhmä: Vahvemman kontrollin tarve. Apuohjaaja/kaksi suositeltavia. Tarkat oh- jeet ja tarkka puheenvuorojen jakaminen sekä niiden pituuden kontrollointi tärkeää. Ajankäytön suunnittelu ja aikataulussa pysyminen tärkeää.

Ryhmän ikä: Ohjaa eri tavoin varhaisnuoria 12-15v. ja nuoria 15-25v.

12-15 -vuotiaille on varauduttava pitämään voimakkaampaa kuria ja nähtävä mahdol- lisesti enemmän vaivaa mielenkiinnon pysymiseksi. Lisäksi valmista tietoa aihepiiristä ei voida juurikaan odottaa. Varhaisnuorille on myös omat kysymykset ‘Mielikuvajanas- sa’. Taloudellista eriarvoisuutta ja siihen liittyviä asioita on varauduttava selittämään enemmän auki.

15-25 -vuotiaiden ryhmässä voi odottaa jo jonkinlaista käsitystä aiheesta, mahdollises- ti jopa tietoa (esimerkiksi yhteiskunnallisten järjestöjen nuorten leireillä). Valmistaudu myös siihen, että nuorilla on omia näkemyksiä aiheesta!

Ryhmän turvallisuus:

Pidä huolta, että työpajassa noudatetaan aina turvallisemman tilan sääntöjä. Säännöt löydät näiden ohjeiden lopusta. Nämä ovat tärkeät ohjenuorat sekä sinulle että osallistujille. Kysy, ovatko säännöt tutut. Jos eivät ole, lue ne ääneen.

Sano heti työpajan alussa, että siinä käsitellään aihetta, joka koskee kaikkia henkilökohtaisesti jollain tavalla. Ketään ei siksi pakoteta osallistumaan.

Henkilökohtaisia asioita ei missään nimessä tarvitse jakaa missään kohtaa, mutta niitä myös saa jakaa halutessaan. Selvitä, että tässä tapauksessa jaettua kokemusta käsitellään sensitiivisesti, kunnioittavasti, luottamuksellisesti ja leimaamatta. Tämä koskee ohjaajan/ohjaajien lisäksi myös osallistujia. Mikäli jokin harjoitus ahdistaa, on siitä oikeus kieltäytyä ilman syyn selvennystä. '1%/99%' -pelimenetelmän roolin saa vaihtaa ilman syyn kertomista halutessaan. Purkuun täytyy kiinnittää erityistä huomiota, katso siitä erillinen kohta.

3. MENETELMIEN KULKU

Opiskele huolellisesti työpajan harjoitukset etukäteen, testaa pelimenetelmää etukäteen jonkin ryhmän (min. 4hlöä) kanssa jos mahdollista. On tärkeää, että tunnet työpajan kulun hyvin. Kerro ohjeet selkeästi ja ole valmiina vastaamaan kysymyksiin.

4. PURKU

Lopuksi on hyvin tärkeää pitää purkukierros. Kysy siinä tehtäväkohtaisesti, miltä mikäkin tehtävä tuntui. Kysy tarkentavia kysymyksiä, mutta älä henkilöiden. Anna ihmisten kertoa sen verran kuin he ovat oma-aloitteisesti valmiita kertomaan, älä "pengo" heidän tuntemuksiaan. Apuna voi käyttää mielikuvakortteja/Dixit-kuvakortteja*.

**Dixit on peli, joka löytyy monista supermarketeista ja opetusväline-/pelikaupoista.*

5. TURVALLISEMMAN TILAN SÄÄNNÖT

Älä tee oletuksia henkilöstä, hänen taustoistaan tai mielipiteistään ihonvärin, muiden ulkoisten ominaisuuksien tai puheen perusteella.

Älä oleta maantieteellisen alkuperän pohjalta.

Älä oleta ihmisen sukupuolta tai seksuaalisuutta.

Älä oleta kaikkien pystyvän siihen mihin sinä.

Älä oleta kaikkien olevan terveitä.

Ole ymmärtäväinen toista ihmistä kohtaan.

Kunnioita.

Älä halvenna tai nolaa toisia.

Älä naura toisen virheille, mutta voit nauraa virheentekijän kanssa.

Älä koske toisia ilman lupaa, kunnioita toisen henkilökohtaista tilaa.

Luo ympäristö, jossa on helppo pitää puheenvuoroja.

Kunnioita toisen puheenvuoroa sen muodosta riippumatta.

Älä toisinna puheessasi, teoissasi tai käytöksessäsi rasistisia stereotypioita edes “vit-sillä” tai “ironisesti”, ellet itse kuulu kyseiseen ryhmään.

Älä käytä ableistisia termejä. Ei toisinneta niitä myöskään hallituksen ulostuloissa.

Tue ja mahdollista toisten osallistumista ja kuulluksi tulemistä esimerkiksi avaamalla itsesi ja toisten käyttämät termit ja vaikeat käsitteet.

Hyväksy myös vähempi aktiivisuus.

Käsittele arkoja aiheita kunnioittavasti. Muista, että ne voivat olla toisille henkilökohtaisia.

Älä arvota ihmisiä tai heidän näkemyksiään sen perusteella noudattavatko heidän ulosantinsa kielioppisääntöjä tai ovatko ne täydellisesti jäsenneiltyjä.

Älä käytä herruustekniikoita.

Älä arvota tietämyksen tai kiinnostuksen kohteiden pohjalta, äläkä arvioi ennakolta toisen kykyä ja tietämystä.

Älä jaa työtä ja tehtäviä sukupuolen perusteella.

Hyväksy virheet.

Hyväksy erimielisyydet. / Täytyy saada olla sitä mieltä mitä on ilman häpeää.

Pitäydy ulkonäön arvostelusta.

Jos joku käyttäytyy normista poikkeavasti, voi luottaa, että hän itse tietää miksi näin on.

Jos jollain on erityisominaisuus, hän ei välttämättä halua olla sen “asiantuntija”.

Pyri tarkastelemaan omaa etuoikeuttasi.

Muista, että toisen kulttuuri on hänen omansa.

Käytetään esteettömiä tiloja.

Selvitetään erityistarpeet etukäteen.

Anna selkeät ohjeet ja riittävästi taukoja turvallisen olon takaamiseksi.

Jokaisella on velvollisuus puuttua väärinkäytöksiin.

LIITTEET:

- * Työpajamateriaali
- * Pelimenetelmän '1%99%' materiaalit
- * Käsitelista

